

Miran Kondrič^{1,2}

Sto let čakanja na olimpijsko priložnost – zgodovina namiznega tenisa v luči Olimpijskih iger

Izvleček

Pred vrati so že XXXIII. olimpijske igre moderne dobe, ki bodo tokrat potekale v Parizu, za mnoge najbolj romantičnem mestu na svetu. Na programu olimpijskih iger je kar 32 športov, ki že poznajo svoj razpored dogodkov. Vseh 329 dogodkov je razporejenih v 18. dneh tekmovanja od srede, 24. julija, do nedelje, 11. avgusta 2024. Med njimi je tudi namizni tenis. Namizni tenis je olimpijski prvenec doživel na XXIV. igrah v Seulu leta 1988. Takrat so bile v tekmovalni urnik vključene štiri discipline – posamezno in dvojice za moške in ženske. Ta oblika se je obdržala do leta 2004. Od leta 2008 so igre dvojic zamenjale ekipne tekme, v Tokiju 2020 pa so bile vključene v program XXXII. olimpijskih iger tekme mešanih dvojic. Trenutno je na programu olimpijskih iger tako pet disciplin (dve v moški konkurenci, dve v ženski in ena v mešanih dvojicah).

Ključne besede: Olimpijske igre, namizni tenis, para namizni tenis, zgodovina

One hundred years of waiting for the Olympic opportunity – the history of table tennis in the light of the Olympic Games

Abstract

The XXXIII Olympic Games of the modern era, which will be held this time in Paris, are already around the corner for many of the most romantic cities in the world. There are as many as 32 sports on the program of the Olympic Games that already know their schedule of events. All 329 events are scheduled during the 18 days of the competition from Wednesday, July 24th to Sunday, August 11th, 2024. Among them is table tennis. Table tennis made its Olympic debut at the XXIV Games in Seoul in 1988. At that time, four disciplines were included in the competition schedule - singles and doubles for men and women. This form was retained until 2004. Since 2008, the doubles have replaced team matches, and in Tokyo 2020 mixed doubles were included in the program of the XXXII Olympic Games. Currently, there are five disciplines on the program of the Olympic Games (two in male competition, two in female and one in mixed doubles).

Key words: Olympic Games, table tennis, Para table tennis, history

¹Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport

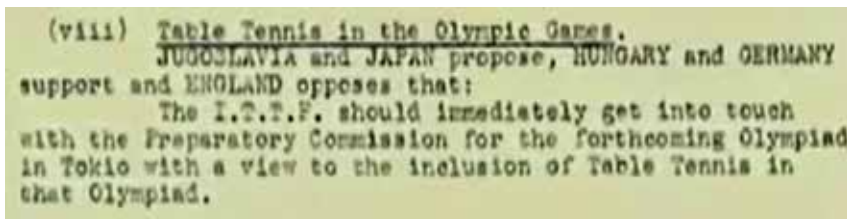
²Mednarodna namiznoteniška zveza, Lausanne, Švica

Zakaj je namizni tenis potreboval tako dolgo, da je sploh prišel na seznam olimpijskih športov, glede na to, da bomo čez dve leti praznovali že 100 let od izvedbe prvega svetovnega prvenstva? Težnja po vključitvi v olimpijski program ima v namiznoteniških krogih dolgo brado. Dolga in zahtevna pot se je namreč začela že daljnega leta 1931, ko je na generalni skupščini Mednarodne namiznoteniške zveze (International Table Tennis Federation – ITTF) na dnevni red prvič prišel predlog o pridružitvi namiznega tenisa olimpijskemu gibanju. V arhivih ITTF je omenjeno, da je bil avtor predloga dr. Mezo, vendar tega pisnega dokumenta v arhivih danes žal ni mogoče najti. Do naslednje skupščine leta 1932 se s tem predlogom niso veliko ukvarjali, je pa v zapisniku skupščine najti zapis predsednika zveze, ki se je odzval na vprašanja delegatov in pojasnil, da je Japonska predlagala sodelovanje že na igrah tega leta v Los Angelesu. Britanski olimpijski komite je predlagal vključitev namiznega tenisa na igre v Berlinu leta 1936. Tako je tudi ITTF naznanil, da se bodo zavzemali za vključitev leta 1936 (ITTF, 2024).

z vključitvijo v olimpijski program ni strinjal: »Nasprotujem vključitvi namiznega tenisa na olimpijske igre. [...] Prvič, mislim, da bi morale biti olimpijske igre omejene na atletiko in podobne športne panoge, kjer športniki tekmujejo med seboj, ne pa, da bi se razširile na nogomet ali namizni tenis (takrat so v svetu uporabljali več nazivov za namizni tenis – op. a.). Drugič, mislim, da športi, ki nimajo lastnih tekmovanj za naslov svetovnega prvaka, potrebujejo

mu tekmovanju v Wimbledonu. Ta bojazen je sicer na precej trhljih temeljih, če upoštevamo, da je tekmovanje v Wimbledonu organizirano vsako leto, olimpijske igre pa imajo svoj štiriletni cikel. Skupščina ITTF tega leta predloga ni podprla, je pa zato predsednik pozval vse države, naj povprašajo svoje olimpijske zveze o priključitvi namiznega tenisa v olimpijsko gibanje. Nekaj držav je že pred tem imelo pomisleke glede amaterizma, saj je ITTF razdelitev na amaterske in profesionalne igralce odpravil že leta 1935. Vendar pa je predsednik zagotovil: če bo namizni tenis sprejet v program olimpijskih iger, profesionalni igralci na njih ne bodo mogli nastopati.

Do leta 1937 v zapisnikih generalnih skupščin in dokumentih iz arhiva ITTF ni zaslediti nobene informacije o dejavnostih, ki bi kazale na to, da so bila prizadevanja za vključitev v olimpijsko gibanje na dnevnem redu komisij ITTF-a. Na skupščini leta 1937 v Badnu (Avstrija) pa je ideja spet zaživela. V zapisniku te skupščine tako najdemo: »Odločeno je bilo, da se Svetovalnemu odboru pri ITTF naroči stopiti v stik s Pripravljalno komisijo za prihajajočo olimpijado v Tokiu z namenom vključitve namiznega tenisa v te olimpijske igre. Vse države so ta predlog podprle, razen Anglije, ki je bila proti.« Tudi leta 1938 se je na generalni skupščini razpravljalo o vključitvi in ponovno predlagalo, da se naredijo naslednji koraki, ki bi namizni tenis pripeljali na program olimpijskih iger (ITTF, 2023).

Med drugo svetovno vojno je bil ITTF precej pasiven. Takoj po končani vojni pa je presenetila izjava prvega moža zveze, ki se

olimpijske igre. Mi, in podobno tenis z Davisovim pokalom, olimpijskih iger ne potrebujemo. Za nas so to podvajanja. Tenis je zapustil olimpijske igre po igrah 1924, neposredno pred začetkom iger 1928. Tretjič, ni gotovo, da bi bili uspešni, če bi se prijavili. Če bi nas zavrnil, bi to pomenilo odpor in ponižanje igre.« (ITTF, 2023).

Seveda je imelo takšno razmišljanje svoje temelje predvsem v razvoju športa v Angliji, od koder izvirajo korenine namiznega tenisa in seveda tudi drugih iger z loparji. V samih začetkih je bil namizni tenis označen kot »salonski« šport in ne kot resen šport, ki zahteva od posameznika atletsko postavo in sposobnosti, kar je bil že sam po sebi zadosten razlog, da se ga ne more primerjati s športi, ki imajo večje energijske zahteve. Izključitev tenisa iz programa olimpijskih iger – malo pred igrami 1928 v Amsterdamu – pa je bila posledica bojazni, da bi igre postale konkurent takrat zelo popularne-

ITTF si je še naprej prizadeval za vključitev namiznega tenisa na olimpijske igre, vendar so organizatorji iger v Londonu 1948 menili, da je disciplin preveč in da je treba nekatere športe celo črtati s seznama, ne pa dodajati novih. Prav tako so v namiznem tenisu potekala tudi svetovna prvenstva. Na olimpijskih igrah je bila prednost dana vključitvi športov, ki niso imeli svetovnih prvenstev.

Naslednjo omembo najdemo leta 1954, ko je Švicarska namiznoteniška zveza prosila za ponovno razpravo o vključitvi namiznega tenisa na olimpijske igre. Delegati so na generalni skupščini podprli predlog predsednika ITTF, da Svetovalni odbor pri ITTF naveže stik z zvezami Belgije, Luksemburga in Švice, ki so že vključene v svoje nacionalne olimpijske komiteje, ter od njih pridobi čim več informacij o možnosti vključitve. Na generalni skupščini leta 1957 so delegati ugotovili, da čas za tovrstne debate ni primeren, zato so razpravo o tem za naslednjih 10 let preložili.

100

Zagotovo je najdominantnejša država v osvajanju olimpijskih medalj Kitajska. Ta je v posamični konkurenci pri moških od devetih mogočih osvojila kar šest medalj, pri dekletih pa do danes nismo imeli na najvišji stopnici nikogar razen kitajskih igralk. Zadnja zmaga igralca, ki ne prihaja iz Kitajske, sega v leto 2004, ko je na igrah v Atenah zmagal Ryu Seung Min iz Južne Koreje. V finalu je premagal Wang Haoja (Kitajska). Vse štiri dosedanje izvedbe ekipnega tekmovanja so prav tako v svojo korist odločili odlični kitajski igralci in igralk. Od leta 1988 do 2020 (igre v Tokiu 2021) je bilo na olimpijskih igrah na voljo v vseh kategorijah 37 zlatih medalj; od tega so jih kar 32 osvojili kitajski igralci in igralk, preostalih pet pa je šlo na Švedsko (1), v Južno Korejo (3) in na Japonsko (1). Kitajka Wang Nan je najboljša igralka olimpijskih iger, saj je med letoma 2000 in 2008 osvojila kar štiri zlate in eno srebrno medaljo. Kot zanimivost velja omeniti, da so bili v obdobju od 1988 do 2004, ko so bile na sporedu moške dvojice, edini zmagovalci pari iz Kitajske. Od vključitve namiznega tenisa v olimpijski program je le Švedu Jan-Oveju Waldnerju leta 1992 v Barceloni, kot edinemu Evropejcu, uspelo zasesti olimpijski prestol. V finalu je premagal Francoza Jean-Philippea Gatiena.

Slovenijo so na olimpijskih igrah, poleg Polone Freljih, zastopali še Bojan Tokić, Darko Jorgić, Deni Kožul in Peter Hribar. Tokić je

nastopil na igrah v Pekingu 2008, Londonu 2012, Rio 2016 in Tokiu 2020 (izvedene leta 2021). Na zadnjih se mu je pridružila še mlajša generacija s trenutno najboljšim igralcem Darkom Jorgićem na čelu. Tokić in Jorgić sta nastopala v disciplini posamezno, v ekipnem delu tekmovanja pa sta se jima pridružila še Deni Kožul in Peter Hribar.

Foto: Ivo Drinovec

Paralimpijske igre

Nekoliko drugačna zgodba je z vključitvijo namiznega tenisa v paralimpijske igre. Namizni tenis športnikov invalidov je del paralimpijskega programa od prvih iger v Rimu leta 1960, ko so tekmovali le športniki na invalidskih vozičkih. Zanimivo je, da ima namizni tenis na paralimpijskih igrah veliko daljšo zgodovino kot njegov olimpijski kolega, ki se je prvič pojavil šele leta 1988. Ta razlika je povezana z dejstvom, da športniki invalidi niso bili uradno vključeni v dejavnosti ITTF do leta 2016. Je pa sodelovanje na področju vključevanja športnikov invalidov potekalo že od leta 2000, takrat še pod okriljem Mednarodnega paralimpijskega komiteja IPTTC (International Paralympic Table Tennis Committee). Danes je namizni tenis po številu športnikov tretji največji paralimpijski šport.

Tako kot pri vseh drugih parašportih so v namiznem tenisu lahko nastopali le športniki na invalidskih vozičkih od začetka iger leta 1960 do iger leta 1976. Športniki invalidi v namiznem tenisu danes tekmujejo v enajstih kategorijah: igralci, ki igrajo stoje (kategorije 6–10), igralci, ki tekmujejo sede na invalidskih vozičkih (kategorije 1–5), in posebna kategorija igralcev, ki ne tekmujejo v sklopu paralimpijskih iger, z motnjami v duševnem razvoju (kategorija 11).

Slovenija je imela svojega predstavnika že na igrah leta 1980 (Arnhem), ko je Franc Šimunič, takrat še v ekipi nekdanje države Jugoslavije, osvojil tako srebrno medaljo med posamezniki kot tudi zlato v ekipni konkurenci. Rezultate je nadgradil leta 1984 v New Yorku, kjer je postal paralimpijski prvak in z ekipo tudi paralimpijski podprvak.

Foto: Ivo Drinovec

V samostojni Sloveniji je trener Gorazd Vecko na najvišje mesto zmagovalnega odra popeljal v kategoriji 3 (igralci na vozičkih) Matejo Pintar na igrah v Atenah 2004. V finalu je s 3:1 ugnala Francozinjo Stephanie Mariage in se povzpela na Olimp. Mateja je osvojila še bronasto medaljo na naslednjih igrah v Pekingu. Nastop v finalu ji je preprečila poznejša zmagovalka Kitajka Qian Li, ki je dobila polfinalni dvoboj z rezultatom 3:1. V boju za bronasto medaljo je bila Mateja boljša od Italijanke Michaele Brunelli s 3:0.

■ Namizni tenis na olimpijskih igrah v Parizu 2024

Na olimpijskih igrah v Parizu bo v namiznem tenisu nastopalo 172 športnikov (86 moških), 164 (82 moških) se jih bo uvrstilo v olimpijske kvote, dva (po en na spol) pa se bosta uvrstila na mesta univerzalnosti. Francija kot država gostiteljica si bo zagotovila šest mest (tri za vsak spol).

Vsak nacionalni olimpijski komite (NOK) se lahko kvalificira za največ šest mest (tri za vsak spol) na vseh petih tekmovanjih, medtem ko se lahko največ dva športnika posameznega NOK kvalificirata za vsak moški in ženski posamični del.

Ekipna tekmovanja bodo vsakemu NOK omogočila, da kvalificira eno ekipo treh športnikov po spolu, medtem ko tekmovanje mešanih dvojic omogoča vsakemu NOK, da kvalificira eno ekipo dveh (enega moškega in eno žensko).

Kvotna mesta so športnikom dodeljena na podlagi rezultata posameznika (velja za tekmovanja posameznikov in mešanih dvojic), medtem ko se za ekipno tekmovanje kvotna mesta dodelijo posameznemu NOK.

Kakšna je kvalifikacijska pot do nastopa v Parizu 2024?

Kvalifikacije za ekipe

- 1 – kontinentalne kvalifikacije – šest ekip;
- 2 – svetovno prvenstvo ekip 2024 – osem ekip;
- 3 – svetovna uvrstitev – ena ekipa;
- 4 – država gostiteljica – ena ekipa.

Kvalifikacije mešanih dvojic

- 1 – kontinentalne kvalifikacije – šest parov;
- 2 – kvalifikacijsko tekmovanje marca ali aprila 2024 – štiri pari;
- 3 – svetovna jakostna lestvica – pet parov;
- 4 – država gostiteljica – en par.

Kvalifikacije posamezno

- 1 – kvota ekipe – 32 športnikov (od 16 mest za kvote ekip);
- 2 – kontinentalne kvalifikacije ali jakostna lestvica – posamezno – 22 športnikov;
- 3 – svetovna jakostna lestvica – do 15 športnikov;
- 4 – univerzalno mesto – en športnik.

Paralimpijske igre – Pariz 2024 – namizni tenis

Paralimpijskih iger v Parizu 2024 se bo od 28. avgusta do 8. septembra udeležilo do 4.400 športnikov, vendar se morajo najprej uvrstiti na tekmovanje. Med 22 športi in 23 disciplinami (parakolesarstvo je namreč razdeljeno na cestno in na dvoransko), ki se bodo predstavili na igrah, je tudi namizni tenis.

Šestinpetdeset športnikov in 51 športnic bo rezerviralo vstopnice za paralimpijske igre prek regionalnega prvenstva ITTF PTT 2023 in globalnih iger VIRTUS.

Dodatnih 71 športnikov in 24 športnic bo od 1. aprila 2024 pridobilo kvalifikacijske kvote na moški in ženski svetovni lestvici ITTF PTT. Sezname dvojic bodo prav tako 1. aprila 2024 vneseni v olimpijsko kvoto, in sicer 17 moških in 19 ženskih parov. In končno, maja 2024 bo potekal še paralimpijski kvalifikacijski turnir na Tajskem.

Rezultati slovenskih predstavnikov na OI

Barcelona 1992: Polona Frelih – 33. mesto
Peking 2008: Bojan Tokić – 17. mesto (poraz proti poznejšemu zmagovalcu Ma Linu (CHN) za vstop v osmino finala).

London 2012: Bojan Tokić – 17. mesto (poraz proti Gao Ningju (SIN) za vstop v osmino finala)

Rio 2016: Bojan Tokić – 9. mesto (poraz proti Dimitriju Ovtcharovu (GER) za vstop v četrtfinale)

Tokio 2020: Bojan Tokić – 17. mesto (poraz proti Hugu Calderanu (BRA) za vstop v osmino finala)

Tokio 2020: Darko Jorgić – 5. mesto (poraz v četrtfinalu proti Yun Ju Linu (TPE) za vstop v polfinale)

Tokio 2020: ekipa SLO (Tokić, Jorgić, Kožul, Hribar) – 9. mesto

Rezultati slovenskih predstavnikov na POI

Atene 2004: Mateja Pintar – 1. mesto (paralimpijska zmagovalka)

Peking 2008: Mateja Pintar – 3. mesto (bronasta medalja)

* Arnhem 1980: Franc Šimunič – 2. mesto

* Arnhem 1980: Franc Šimunič (ekipno) – 1. mesto

* New York 1984: Franc Šimunič – 1. mesto

* New York 1984: Franc Šimunič (ekipno) – 2. mesto

* nastop v reprezentanci bivše države

Zanimivost

Bojan Tokić je zmagovalac najdaljšega niza v zgodovini olimpijskih iger. Na OI v Riu 2016 je proti Nemcu Dimitriju Ovtcharovu namreč dobil uvodni niz s 33:31! To je bil najdaljši niz v zgodovini olimpijskih iger v moški konkurenci, kjer je bilo odigranih 64 točk, odkar se nizi igrajo na 11 dobljenih točk (od leta 2001).

Literatura

1. ITTF (2021). TV figures skyrocket as table tennis remains the most-watched sport in China. ITTF.com TV figures skyrocket as table tennis remains the most-watched sport in China - International Table Tennis Federation (ittf.com)
2. ITTF (2023). History of Table Tennis in the Olympic Games. ITTF.com History-of-Table-Tennis-in-the-Olympic-Games.pdf (ittf.com)
3. ITTF (2024). Table tennis history. ITTF.com History - International Table Tennis Federation (ittf.com)

Prof. dr. Miran Kondrič,
Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport
miran.kondric@fsp.uni-lj.si